

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА. ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ ТА ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ

С. Васильєв,
*курсант Національного університету
внутрішніх справ, м. Харків*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВИЩИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ МІСЦЕВИХ РАДЯНСЬКИХ ДЕРЖАВНИХ УТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ (СІЧЕНЬ-КВІТЕНЬ 1918 Р.)

По-перше, необхідно відзначити, що до місцевих Радянських державних утворень ми відносимо Донецько-Криворізьку Радянську Республіку (далі – ДКРР), Радянську Соціалістичну Республіку Тавриди (далі – РСРТ), Одеську Радянську Республіку (далі – ОРР). Вищезгадані державні утворення існували протягом січня-квітня 1918 р. на території сучасної України і не входили до складу Української Народної Республіки, проголошеної під час I Всеукраїнського (Харківського) З'їзду Рад в грудні 1917 р.

Актуальність данної теми зумовлена тим, що в сучасних умовах, коли активно йде процес розбудови української державності, необхідно особливо глибоко осмислити державотворчій досвід минулого і зробити відповідні висновки. Питання правового регулювання статусу вищих органів влади цих державних утворень видаються цікавими авторів з точки зору дослідження шляхів та методів нормативного обмеження свавілля державних органів та установ під час громадянської війни в Україні за умов відсутності стійкої нормативно-правової бази.

На території ДКРР основи правового регулювання статусу вищих органів влади були закріплені в резолюціях IV Обласного З'їзду Рад Донецького та Криворізького басейнів „Про організацію влади” та „З поточного моменту”¹. В резолюції „Про організацію влади” були в загальних рисах окреслені повноваження вищих органів державної влади, чітко встановлені умови скликання Обласного З'їзду Рад. Згідно з резолюцією З'їзд скликався за таких умов: 1) на вимогу Ради Народних Комісарів; 2) на вимогу обласного виконавчого комітету З'їзду; 3) за ініціативою всіх Рад, що входять до складу республіки.

Також компетенцію обкому IV З'їзду Рад Донецько-Криворізького басейну визначала спільна постанова обкому та РНК ДКРР від 18.02.1918 р., яка відносила виключно до компетенції обкому згоду на впровадження у життя декретів РСФРР². Компетенцію Раднаркому визначали постанова обкому „Про створення РНК” від 15.02.1918 р.³ та декрет №5 „Про податки” від 24.02.1918 р. Ради Народних Комісарів, який відносив до виключної компетенції РНК встановлення податків⁴.

Що стосується РСРТ, то в даній республіці статус З'їзду Рад врегульовано не було. Правове положення Центрального Виконавчого Комітету З'їзду Рад та Рад Народних Комісарів РСРТ визначали постанови ЦВК З'їзду Рад „Про створення РСРТ” від 22.03.1918 р.⁵ та „Про розмежування повноважень між вищими органами державної влади” від 01.04.1918 р.⁶ Згідно з цими постановами ЦВК визнавався контролюючим політичним органом та керівником Рад республіки, а Раднарком – органом, що відповідає за впровадження нормативно-правових актів у життя.

Особливістю ОРР була періодична зміна статусу вищого органу влади та наявність серед вищих органів державної влади такої інституції, як президія Одеського Об'єднаного Обласного З'їзду Рад. Наприклад, згідно з наказом ЦВК З'їзду Рад від 12.01.1918 р. його було оголошено верховним органом влади⁷. Але вже 30.01.1918 р. в постанові президії Обласного З'їзду Рад „Про створення РНК” Рад Народних Комісарів було визнано „... вищим місцевим органом влади.”⁸ Варто відзначити, що вже 28.02.1918 р. статус РНК було змінено. Згідно з постановою ЦВК Обласного З'їзду Рад РНК було перейменовано на облвиконком, який займався виключно цивільними справами, а З'їзд Рад – військовими⁹.

Таким чином на територіях досліджуваних республік не визнавався принцип розподілу влади. Правом прийняття нормативно-правових актів, що мали силу закону, володіли і Рада Народних Комісарів. Повноваження вищих органів влади з бюджетного процесу, проголошення війни та укладення миру врегульовані не були. Подібний стан речей призводив до втручання одного державного органу в справи іншого, що обмежувало можливість впливу на суспільні відносини, викликало загострення соціальних суперечностей.

¹ „Донецький пролетарій”, від 17.02.1918

² „Донецький пролетарій”, від 17.02.1918

³ „Донецький пролетарій”, від 17.02.1918

⁴ „Донецький пролетарій”, від 17.02.1918

⁵ Дубко Ю.В. Радянська Соціалістична Республіка Тавриди. Авантюра більшовицького державного будівництва. -Сімферополь, 1999. - С. 155.

⁶ Там же. - С. 108.

⁷ В боротьбі за Жовтень. Збірка документів про участь робітників Одеси в боротьбі за радянську владу. - Одеса, 1957. - С. 86.

⁸ В боротьбі за Жовтень. Збірка документів про участь робітників Одеси в боротьбі за радянську владу. - Одеса, 1957. - С. 91.

⁹ Там же. С. 105.

Л. Калініченко,
*ад'юнкт Національної академії внутрішніх справ
України, м. Київ*

ЗАСТОСУВАННЯ КРОВНОЇ ПОМСТИ ТА СМЕРТНОЇ КАРИ В ДРЕВНІЙ РУСІ

Період кровної помсти пройшли всі народи, які стояли на початковому етапі розвитку своєї культури та правового побуту. Помста була широко розповсюджена в період первісного ладу і освячувалася древніми релігіями: “хто пролле кров